

Bijen van slag?

Jan Smit

In 2011 schreef ik een kort stukje over twee mannetjes van *Andrena chrysoceles* (Fig. 1) die op 1 oktober op de bloeiende klimop vlogen in mijn tuin (Smit 2011). Ik vroeg me toen af of die getriggerd waren door de warme herfst van dat jaar.

Dit jaar ving ik op 19 september zes kakelverse zandbijen in Spijkenisse. Van bloeiende klimop op de begraafplaats: *Andrena chrysoceles* man en vrouw en *Andrena carantonica* man en vrouw. Van de laatste soort vlogen daar nog meer exemplaren. Van een laat bloeiende berenklauw in het Hartelpark *Andrena nitida* man en vrouw. Op 26 september ving John Smit in St. Jansteen (Zeeuws Vlaanderen) een mannetje van *Andrena carantonica* op bloeiende klimop.

Van geen van deze drie *Andrena*-soorten wordt ook maar iets vermeld over een eventuele partiele tweede generatie in de bijenatlas (Peeters et al., 2014). Ook in recente Duitstalige buitenlandse literatuur over Midden-Europa (Westrich 2018, Scheuchl & Willner

2016) noemt men deze soorten univoltien, evenals in Falk & Lewington (2015). Mogelijk is het verschijnen van een aantal exemplaren van deze bijen in september in ons land een poging tot een tweede generatie. Maar dan is dat wel erg laat in het jaar, de dieren waren allemaal erg vers, dus nog maar pas uitgekomen. De kans van slagen lijkt mij dan ook erg gering.

Waren deze bijen van slag door de droge hete zomer die we dit jaar hadden? Of doordat het in september nog weer vrij warm was? Ik weet het niet. Mogelijk heeft iemand van jullie een idee hierover, ik hoor (lees) dat graag. Tevens ben ik benieuwd wie er nog meer soorten gevonden heeft die normaal gesproken in deze tijd niet vliegen.

Figuur 1. Mannetje van *Andrena chrysoceles*. Foto Albert de Wilde.

Summary

Freshly emerged sand bees, male and females of three different species, were caught on 19 and 26 September. What was the trigger for these bees to emerge?

Literatuur

- Falk, S. & R. Lewington, 2015. Field guide to the bees of Great Britain and Ireland. – Bloomsbury Publishing Plc., 432 p.
- Peeters, T.M.J., H. Nieuwenhuijsen, J. Smit, F. van der Meer, I.P. Raemakers, W.R.B. Heitmans, C. van Achterberg, M. Kwak, A.J. Loonstra, J. de Rond, M. Roos & M. Reemer 2012. De Nederlandse bijen (Hymenoptera: Apidae s.l.). Natuur van Nederland 11. - Naturalis Biodiversity Center & European Invertebrate Survey Nederland, Leiden, 544 p.
- Scheuchl, E. & W. Willner, 2016. Taschenlexicon der Wildbienen Mitteleuropas. Alle Arten im Porträt. - Wiebelsheim, Quelle & Meyer Verlag, 917 p.
- Smit, J., 2011. Bijen in de war door mooi najaarsweer? - HymenoVaria 3: 49-50.
- Westrich, P., 2018. Die Wildbienen Deutschlands. - Eugen Ulmer Verlag, Stuttgart, 821 p.